

άκρη

Τρίτη, 1 Μαΐου 2012

5:26 μμ

Σημασία

άκρη (η)

Το αρχικό ή τελευταίο σημείο ή όριο (κατά μήκος ή και κατά πλάτος) αντικειμένου ή εκτάσεως·
δέσε το αγκίστρι στην **άκρη** της πετονιάς [] οι **άκρες** τού σεντονιού [] κατοικεί στην **άκρη**
της πόλης

Συνώνυμα

τέλος,

τέρμα,

το άλλο άκρο,

όχθη

πέρας·

Φράσεις

(α) **απ' άκρη σ' άκρη** σε όλη την έκταση ή το μήκος, παντού· η αστυνομία χτένισε την περιοχή αλλά δεν κατάφερε να εντοπίσει τα ίχνη τού δράστη

Από την **άκρη** των **ακριώ**

ώστε να πας στην **άκρη**

στέκουνε τάβλες αργυρές,

στρωμνιά μαλαματένια,

Ποτήρια με τις ερωθιές

κι ἄ πού τα δει πλανάται

ΚΡΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΡΙΖΙΤΙΚΟ

(β) (ως επίρρ.) **άκρη-άκρη** εντελώς στην άκρη· στο πιο ακραίο σημείο, μην περπατάς ακρη στο πεζοδρόμιο || άκρη στον γκρεμό (στο χείλος του)

(γ) **όπου με βγάλει η άκρη** προχωρώ στην εκτέλεση πράξεως, αδιαφορώντας για την τελική έκβαση αποφάσισα να ξεκινήσω αυτή τη δουλειά και όπου με βγάλει άκρη

(δ) **στην άκρη τού κόσμου** στα πέρατα τού κόσμου, πολύ μακριά: μαζί σου πάω και στην άκρη τού κόσμου

Κάτω σταις ἄκραις τῶν ακρῶ

Στην τέλειωση του κόσμου

Πο'νι το χῶμα ακριβό

Και το πριόλι λίο

Σαρατζήνος Ακριτικό Τραγουδι Κύπρου

ΣΣ οι αρχαίοι Έλληνες γνώριζαν την σφαιρικότητα της γης. Ο χριστιανοί παπάδες ήθελαν την γη επίπεδη, ακίνητη και οι λαϊκές αντιλήψεις προσαρμόστηκαν σε αυτή την ανοησία. Πβλ. Τα

Απόστολοι εκ περάτων, συναθροισθέντες ενθάδε, Γεθσημανή τω χωρίω, κηδεύσατε μου το σώμα, και συ, Υιέ και Θεέ μου, παράλαβέ μου το πνεύμα.

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

(ε) **βγάζω άκρη /βρίσκω την άκρη**

ανακαλύπτω την αρχή, το αίτιο ή τον σκοπό μιας πράξης, ενός γεγονότος·

- Ο δικηγόρος ερεύνησε για αρκετούς μήνες αυτή τη μυστηριώδη υπόθεση, και στο τέλος **βρήκε την άκρη**

- Δεν μπορώ να **βγάλω άκρη** με το καινούργιο έντυπο της εφορίας, δεν καταλαβαίνω τι ακριβώς θέλουν. (Τι να θέλουν! Λεφτά θέλουν)

Η εικόνα από την αναζήτηση της άκρης από ένα κουβάρι. Το κουβάρι χρησιμοποιείται πολύ συχνά σε ανάλογες περιπτώσεις δυσκολίας. πβλ. γιναμα μαλια κουβάρια (συμπλοκή),

Η ακρες των σχοινιών, στη ναυτική ορολογία λεγονται αγόμενα

(η) καταλήγω σε συμπέρασμα συμφωνώ.

- διαφωνούσαμε σε πολλά θέματα, αλλά μετά από μακρά συζήτηση **βρήκαμε την άκρη**

(στ) (ως επίρρ.) **μέσες άκρες** όχι επακριβώς, περίπου επιφανειακά :

- **μέσες - άκρες κατάλαβα, αλλά όχι με λεπτομέρειες**

Συνώνυμα : χοντρικά, γκρόσο μόντο, grosso modo

Αντίθετο: Με το νι και με το σίγμα. Κάντο μου λιανά.

(ζ) (μτφ.-λαϊκ.) **έχω άκρες** έχω τα μέσα, ανθρώπους που με εξυπηρετούν

- αυτός έχει άκρες παντού, ακόμα και στα πολύ υψηλά κλιμάκια .
Τρόπο, μέθοδο να βρω άκρη και μέσο (medium) για να επιλύσω το πρόβλημα.

2. (καταχρ.) το αιχμηρό σημείο κοπτικού και γενικότερα αιχμηρού αντικειμένου· η άκρη του στιλέτου (Συνώνυμο μύτη, αιχμή Η Ομηρική ακή και μεταγενέστερα ακίς.

- η ακή του στοχάστρου (Στρατ. ορολ)

3. απόμερος τόπος, γωνιά:

Έχει πολύ θόρυβο εδώ, ας πάμε σε μια **άκρη** να τα πούμε!

Φράσεις

(α) (συνήθ. για πρόσ) βάζω I κάνω

(κάποιον) στην **άκρη** παραμερίζω, περιφρονώ (κάποιον): τους έκανε όλους στην **άκρη**, για να πετύχει αυτό που ήθελε ΣΥΝ βάζω στο περιθώριο

(β) (μτφ) βάζω στην άκρη / [μπάντα](#) (για χρήματα) αποταμιεύω, φυλάγω για μελλοντικό σκοπό:

- έβαλα στην **άκρη** ένα ποσόν για να αγοράσω αυτοκίνητο
- έχε και κανένα ποσό στην **μπάντα** για την κακιά την ώρα ή για παν ενδεχόμενο.

(γ) (εμφατ) αφήνω (κάτι) στην **άκρη** παύω να λέω.

- να κάνω ή να χρησιμοποιώ κάτι: **άσε στην άκρη** την αξίνα κι έλα να μαζέψουμε τα χορτάρια
- **Άσε στην άκρη** τα χωρατά' Τώρα πρέπει να σοβαρευτούμε

(δ) τραβώ ή **κάνω στην άκρη** παραμερίζω για να δώσω την προτεραιότητα σε κάποιον άλλο:

- κάνε στην άκρη να περάσω!

4. κάθε σημείο που δεν ανήκει στον κυρίως χώρο, στο κέντρο της κίνησης, δραστηριότητας, όπου είναι οι πολλοί κ λπ .

- έπιασε μια **άκρη** στην αίθουσα και παρακολουθούσε

- οι άλλοι χόρευαν κι αυτή είχε καθίσει σε μια **άκρη** μόνη της
5. **Άκρα** Αριστερά / Δεξιά
Παρατάξεις της βουλής. Εκ παραδόσεως καταλαμβάνουν αντίστοιχες άκρες (πτέρυγες) των εδράνων της βουλής.
 6. Άνθρωπος των **άκρων**
 - ο Εξτρεμιστής
 7. Επίσης (λαϊκ), άκρια (η) | μεσν.] (σημ. 1, 3)
 8. Οχθη
Του Κίτσου η μάνα κάθονταν στην άκρη στο ποτάμι

Επίρρημα

ακροθιγώς: μόλις αγγίζοντας στην άκρη το θέμα, μέσες- άκρες

Υποκοριστικά

ακρούλα και ακρίτσα (η)

Ετυμολογία

Οριστικοποιημένο . το αρχαίο επίθετο **άκρος**. Σχηματίστηκε αναλογικά προς τα θηλ. σε -ια (απόκρια, υπηρέτρια, γλύπτρια κτ ό.). Ήδη μεσαιωνικές είναι οι φράσεις **απ' άκρη σ'άκρη** και **βγάζω άκρη** (< μεσν. βγαίνω εις την άκραν). ενώ η φρ. **στην άκρη τού κόσμου** είναι μεταφρ. δάνειο (< γαλλ. *au bout du monde*).
βλ. Φάρος στην άκρη του κόσμου

Συνώνυμα - Παράγωγα

1. Άκρα (η)

Οι άκρες των πεισμάτων, σχοινιών ή παλαμαριών, αυτές δηλαδή που τραβάμε, λέγονται αγόμενα [ενν. άκρα] και κατόπιν κατά συνεκδοχή όλο το σχοινί (βλ. [γούμενα](#)). Όταν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε ένα σχοινι ή ένα κουβάρι ψάχνουμε να βρούμε την άκρη [του].

2. Άκρον άωτον

... κα άχράαντος άνέρπει Πίδακος έξ ιερής όλιγη λίβας, **άκρον άωτον**
άωτον είναι το λεπτό μαλλί , μεταφορικώς το καλύτερο κομμάτι ή αφρόκρεμα και από εκεί το **άκρον άωτον** η πιο ακραία περίπτωση.

3. άκρις

Το διαιτολόγιο του Ιωάννη του Προδρόμου μαζί με άγριο μέλι. η **άκρις** = τρυφερό φύλλο φυτού ή βλαστός παρετυμολογήθηκε ως ακρίς (ακρίδα) και ο Αη-Γιάννης εμφανίστηκε να τρώει τα σιχαμερά αυτά έντομα.

4. Ακρωτήριο

άκρωτήριον, τό (άκρος), Ι. 1. κάθε μέρος που προεξέχει, άκρ.του ούρεος, κορυφή βουνού, σε Ηρόδ. 2. ακρωτήρι, κάβος, στον ίδ., σε Θουκ. ΙΙ. 1. το άκρο κάθε πράγματος, άκρ. νηός, έμβολο πλοίου, σε Ηρόδ. 2. στον πληθ., τα άκρα του σώματος, χέρια και πόδια, δάκτυλα χεριών και ποδιών, σε Θουκ. κ.λπ.· τὰ άκρ. τής Νίκης, τα φτερά της, σε Δημ. 265

5. Ακρόπρωρον

άκρο-πρωρον, τό (πρωρα), τέρμα, κατάληξη πλήρης πλοίου, σε Στράβωνα.

6. Ακροκέραμον

7. Ακροστόλιον

άκρο-στόλιον, τό (στολή), κουπαστή πλοίου, σε Πλούτ.

8. Ακρίτες

βλ. βυζ, λεξικό Άκριτες (βλ. Διγενής Ακρίτας)
και ομόηχο αλλά άσχετο με την άκρη : **άκριτες** <α +κρίνω χωρίς κρίση> ακριτομυθίες, ακριτόμυθος

9. Άκριτης

Οι τρομοκράτες προέβησαν εις ακρότητας.

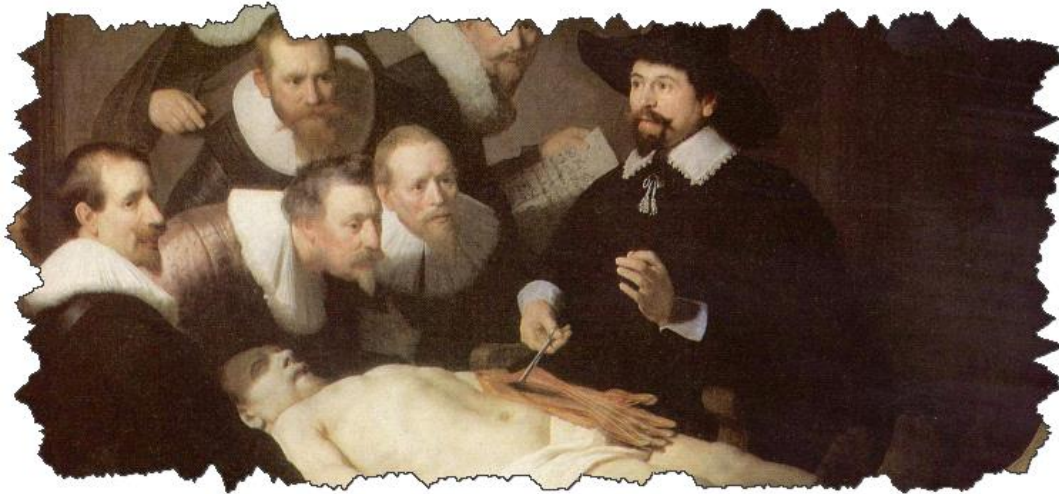
10. Άκρα

(τοπωνύμιο)

Η Άκρα (Εβραϊκά: יצו Ακο; Αραβικά: Ακκα) είναι πόλη της Δυτικής Γαλλιαίας στο βόρειο Ισραήλ. Βρίσκεται στην βόρεια πλευρά του Κόλπου της Χάιφα. Είχε πληθυσμό 46.000 στο τέλος του 2007. Ιστορικά η Άκρα θεωρούνταν το κλειδί του Λεβάντε λόγω της στρατηγικής της θέσης. Ήταν φοινικικό λιμάνι και όρμος που μέχρι το 266 π.Χ. έφερε το όνομα Ακκ (ή γνωστή **Άκη** των Ελλήνων ή Άκκα των Αράβων). Μετονομάστηκε σε Αντιόχεια από Πτολεμαΐδα που έτσι συνέχισε να ονομάζεται η περιοχή, αλλά αργότερα παρέμεινε γνωστή για τους Ευρωπαίους ως πόλη "Σαιν Ζαν ντ'Ακρ" (Saint Jean d' Acre, Άγιος Ιωάννης της Άκρας) της Παλαιστίνης. Η πολιορκία της Άκρας ήταν ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της Γ' Σταυροφορίας. Διήρκεσε περίπου δύο χρόνια, από τον Αύγουστο του 1189 μέχρι τον Ιούλιο του 1191.

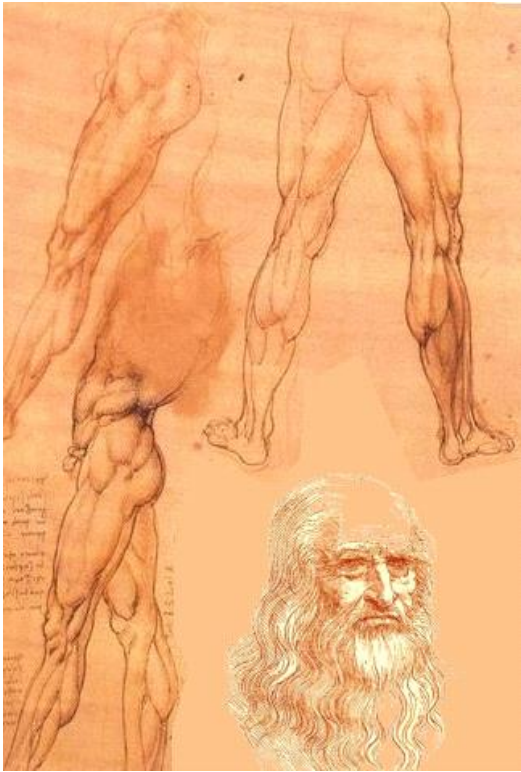
Άλλο η Ιωαννα ντ' Άρκ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

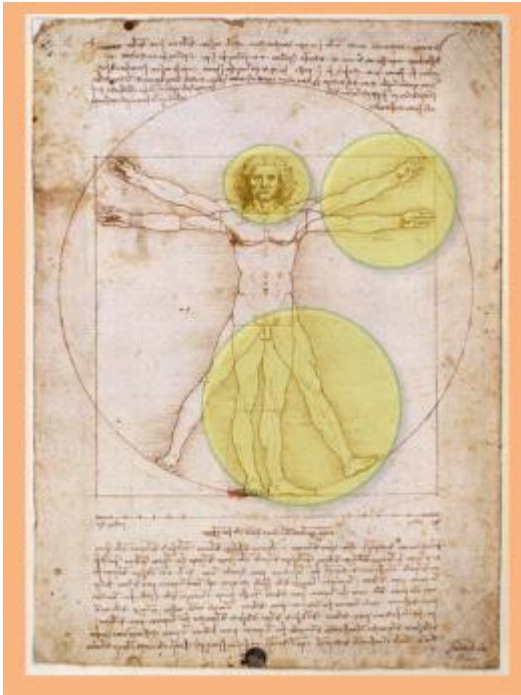


ΕΙΚΟΝΑ 1 ΤΟ ΧΕΡΙ ΩΣ ΑΚΡΟΝ - Το μάθημα ανατομίας. The anatomy lesson of Dr. Nicolaes Tulp

Rembrandt Harmenszoon van Rijn, Rembrandt Harmensz. van Rijn



ΕΙΚΟΝΑ 2 ΤΟ ΠΟΔΙ ΩΣ ΑΚΡΟΝ - L. DA VINCI



ΕΙΚΟΝΑ 3 - Τ Α Α Κ Ρ Α





Εικόνα 4 -ΑΚΡΟΚΕΡΑΜΟ



Εικόνα 5 Η ΑΚΡΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Θεωρείται το κεφάλι άκρον;

Ναι!

Και λόγω θέσεως και βαθμού αλλά και ετυμολογικώς αφού κατά μια ετυμολογική ερμηνεία το άκρον προέρχεται από το α (επιτατικό: το τελικό, το ακραίο)+ κάρα = κεφάλι.

Τό κεφάλι ως ένδειξη άκρου :

- ο επί κεφαλής= ο επί της κορυφής του στρατεύματος, της φάλαγγος
- το κεφάλι της καρφίτσας ή του καρφιού
- Κεφαλόβρυσο = πηγή ρυακιού και ποταμού
- Κεφαλάρι = και η άκρη του κρεβατιού
- Ακαριαίως, εν ακαρεί = αμέσως, πρώτα-πρώτα, αρχικά, έναρξη
άκαριαϊός, -α, -ον (άκαρής), στιγμιαίος, σύντομος, σε Δημ. κ.λπ.